

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Jezuitsko gledališče v Ljubljani: šolske in verske predstave ter procesije

5

Gledališče je predstavljalo pomemben del jezuitske vzgojno-izobraževalne in pastoralne dejavnosti. V Ljubljani so pripravljali tako šolske kot verske predstave in procesije. Dramski teksti so nastajali sproti, pisali so jih jezuitski profesorji. S predstavami so urili učence v javnem nastopanju in spodbujali razvoj njihovih govorniških spretnosti.

(slika 1 in 2)

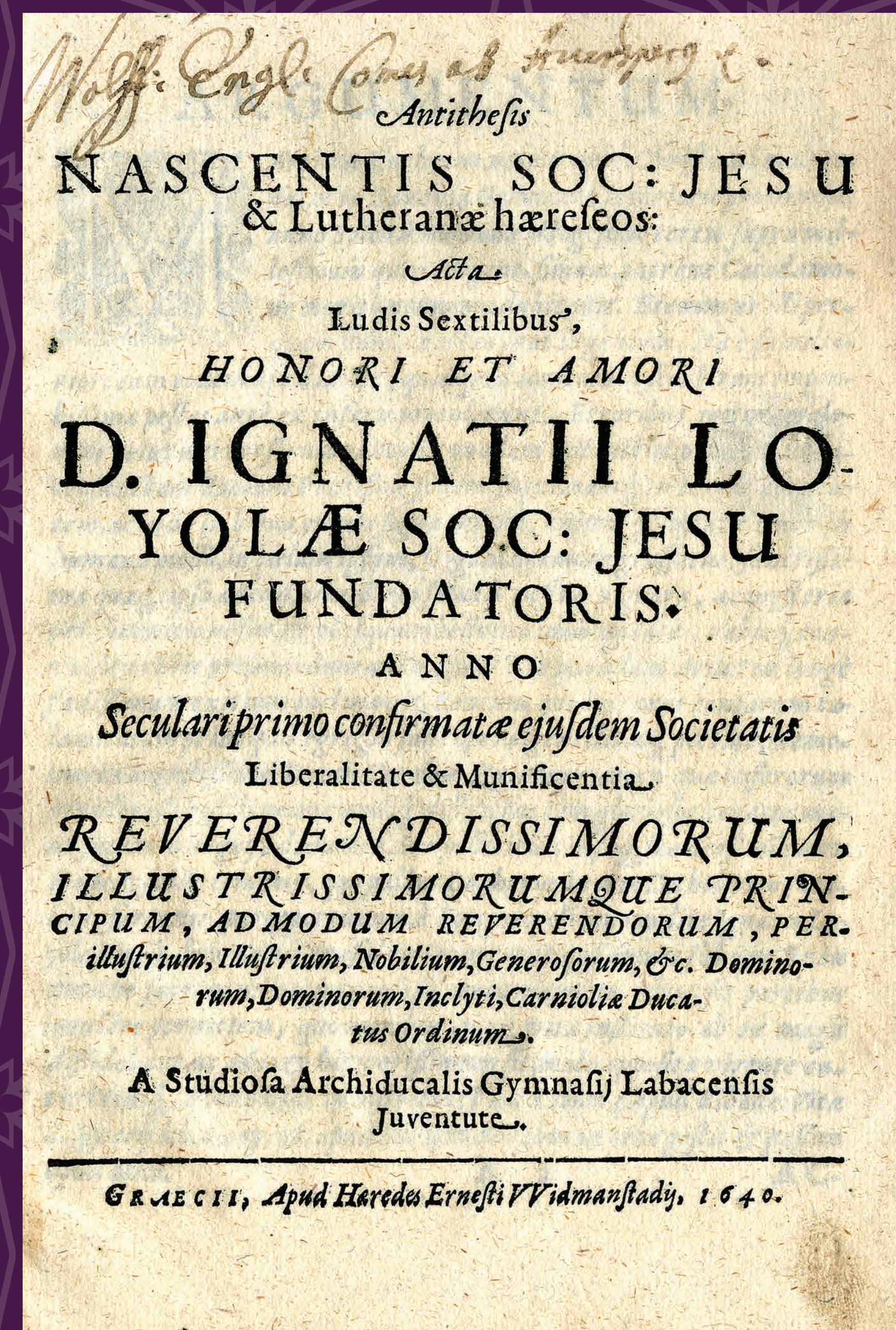
Bistvo predstav je bilo v uprizoritvi, zato so dramska besedila najpogostejše ostala v rokopisu in se hranila v knjižnici kolegija. Za pomembnejše predstave so natisnili periohe. To so bili gledališki listi s kratkimi povzetki posameznih dejanj drame in imeni nastopajočih, ki so gledalcem olajšali ogled večinoma latinskih in občasno nemških predstav. Pomemben del uprizoritve sta bila vokalna in instrumentalna glasba ter ples, radi pa so posegali tudi po vizualnih in akustičnih scenskih efektihi. Ker so bile večje šolske predstave javne in dobro obiskane, so bile glasnice uspešnosti jezuitskega šolskega sistema in njihovih učencev.

(slika 3 in 4)

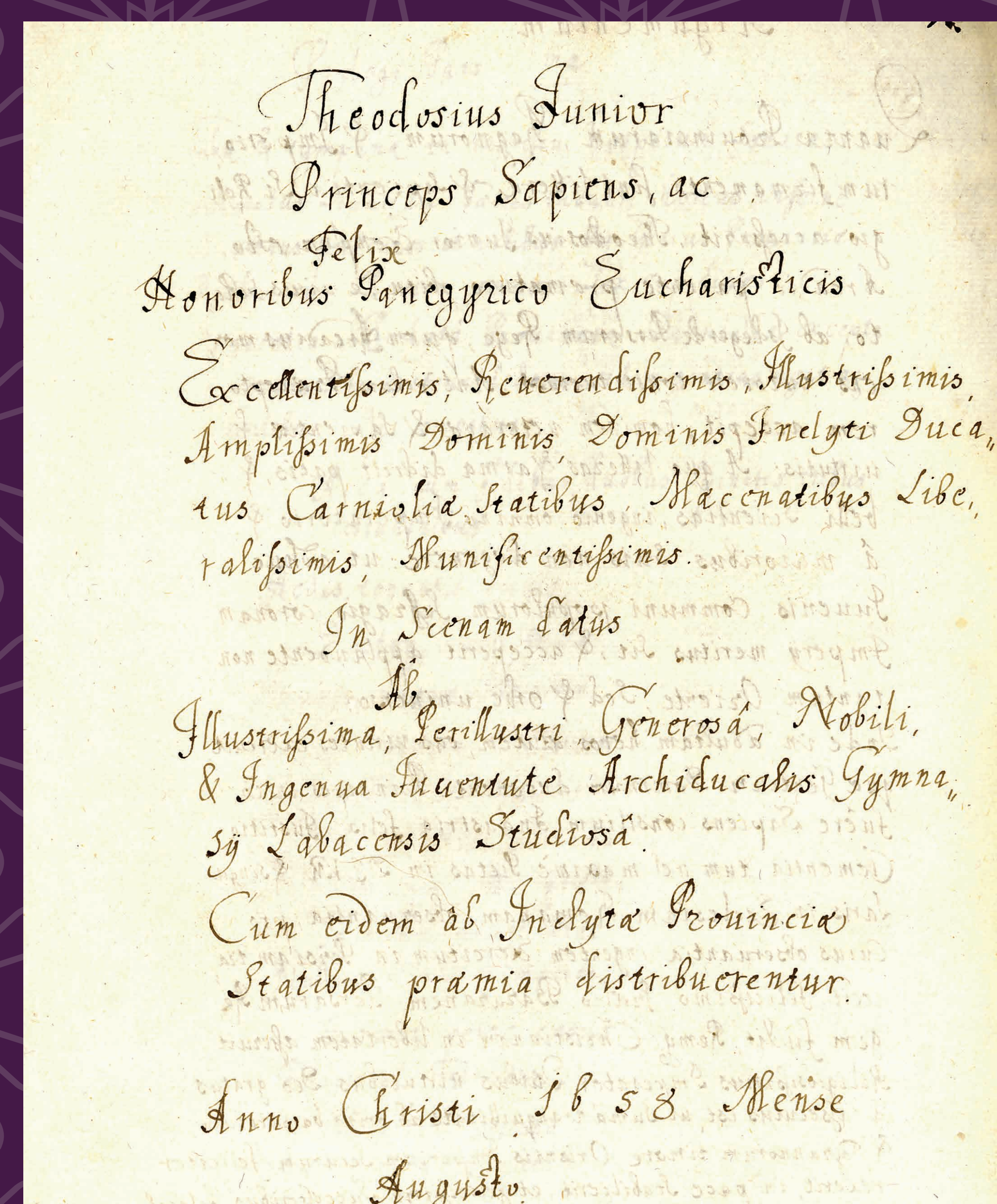
Verske predstave so se trudile ljudem približati vsebino cerkvenih praznikov. Pripravljali so igrane prizore ob praznovanju božiča, velikega tedna (ob božjem grobu), binkošti, Marijinih praznikov ter godovnih dni jezuitskih svetnikov. Še posebej radi so z igranimi prizori popestrili pasijonske in telovske procesije. Verjetno se je v verskih predstavah vsaj občasno pojavila tudi slovenščina.

(slika 5)

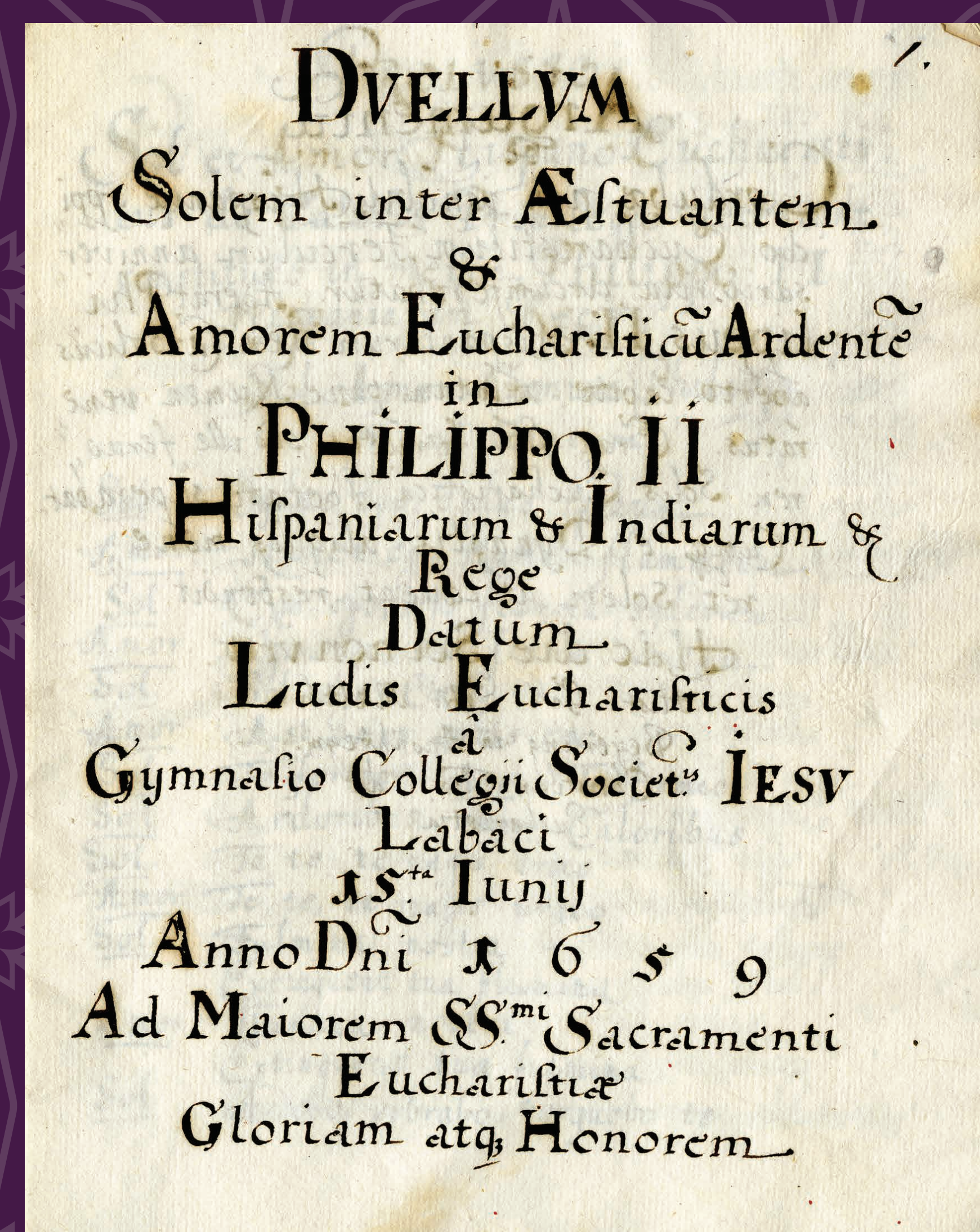
Predstave so bile pri ljubljanskih jezuitih stalnica celotno 17. stoletje in vse do ukinitve reda leta 1773. Uprizarjali so jih v šolski avli, posameznih razredih, cerkvi, na dvorišču kolegija in na ljubljanskih ulicah (procesije, igrani prizori, premični odri). Ker so jezuiti gledališko izkušnjo ponudili širokemu krogu ljubljanskega in okoliškega prebivalstva različnih družbenih slojev, so v njih prebujali občutek za estetsko dožemanje dramske ustvarjalnosti in pripravljali temelje za nadaljnji razvoj gledališke ter splošne kulture na Slovenskem.

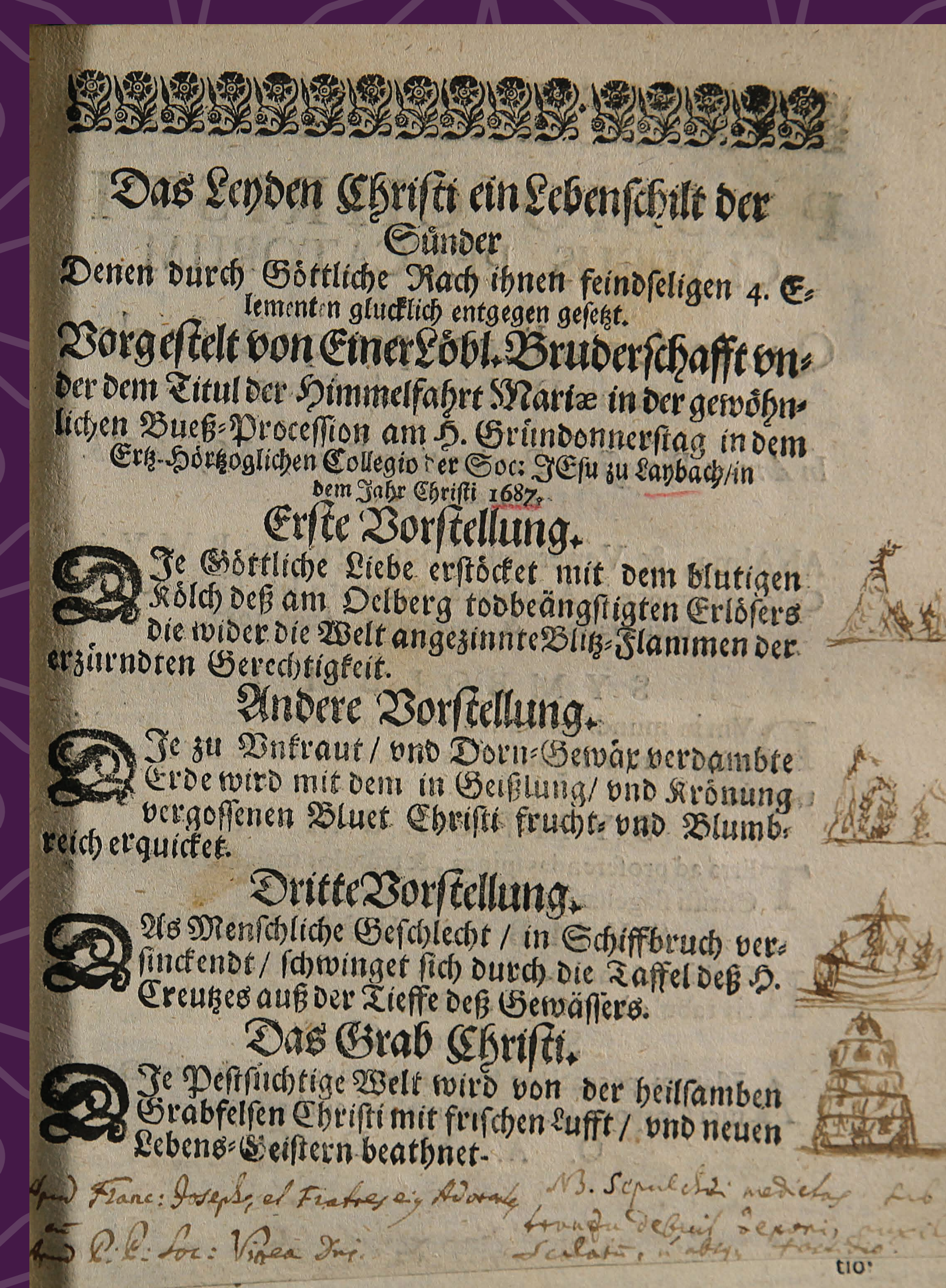
1 Naslovnica periohe najstarejše v celoti ohranjene latinske jezuitske drame v Ljubljani z naslovom *Antiteza novoustanovljenega jezuitskega reda in luteranskih heretikov* (1640) OŠIA/HHSIA, AT-OŠIA/HHSIA SB Auersperg XXVII-90-92

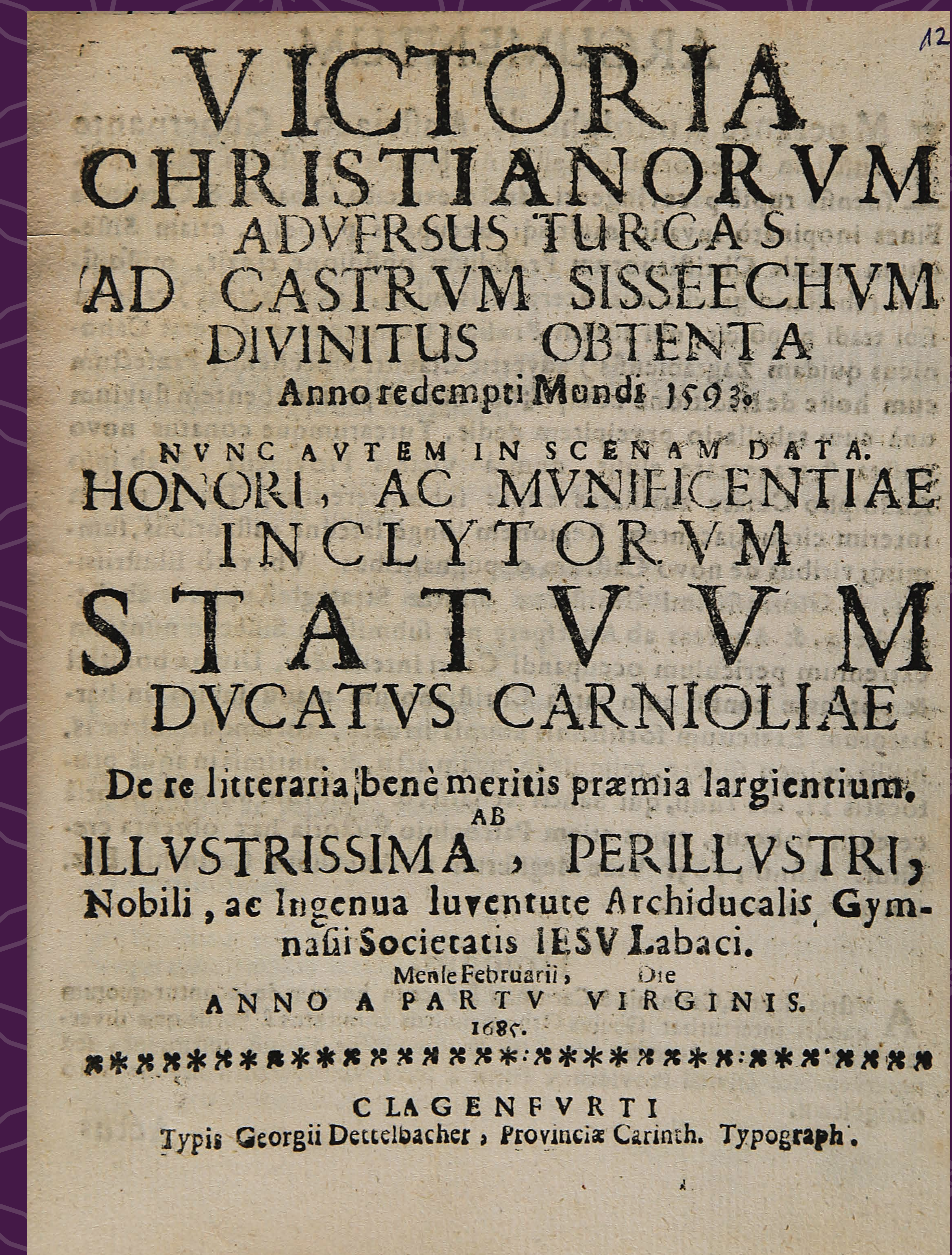
2 Naslovnica latinske rokopisne drame *Teodozij mlajši, moder in srečen vladar*, ki so jo jezuiti pripravili ob slovesnem odprtju nove gledališke dvorane v kolegiju (1658) OŠIA/HHSIA, AT-OŠIA/HHSIA SB Auersperg XXVII-90-73

3 Naslovnica latinske rokopisne drame *Dvoboj med žgočim soncem in silno ljubeznijo do evharistije*, ki so jo pri jezuitih uprizorili na nedeljo ob osmini praznika Sv. Rešnjega telesa (1659) OŠIA/HHSIA, AT-OŠIA/HHSIA SB Auersperg XXVII-90-99

4 Naslovnica natisnjene vsebinskega povzetka jezuitske pasijonske procesije (1687) z dragocenimi pripisi in skicami Janeza Gregorja Dolničarja (1655–1719) SKL, Janez Gregor Dolničar, Miscellanea, S II, 1/28

5 Naslovnica latinske periohe drame *Zmaga kristjanov nad Turki pri trdnjavi Sisek*, ki so jo jezuitski učenci igrali ob podelitvi nagrad najboljšim učencem februarja leta 1685 SKL, Janez Gregor Dolničar, Miscellanea, S II, 3/12